

8. Конопкин О. А. Общая способность к саморегуляции как фактор субъектного развития / О. А. Конопкин // Вопросы психологии. – 2004. – № 2. – С. 128–135.
9. Моросанова В. И. Индивидуальный стиль саморегуляции: феномен, структура и функции в произвольной активности человека / В. И. Моросанова. – М. : Наука, 2001. – 192 с.
10. Польшин О. К. Основи психології саморегуляції : навч. посіб. для студентів гуманіт. профілю ВНЗ / О. К. Польшин. – Краматорськ : КЕГІ, 2005. – 352 с.
11. Шаранов Ю. А. Эмоционально-волевая саморегуляция сотрудника органов внутренних дел / Ю. А. Шаранов, С. П. Потанин. – СПб. : Юрид. ин-т МВД России, 1996. – 91 с.

Надійшла до редколегії 02.09.2015

ПОТАПОВА С. Н., ЗЕМЛЯНСКАЯ Е. В. САМОРЕГУЛЯЦИЯ КАК ПРОФЕССИОНАЛЬНО ВАЖНОЕ КАЧЕСТВО РАБОТНИКА ОВД

Освещены психологические аспекты деятельности работника ОВД на современном этапе развития общества. Подчеркнуты особенности профессиональной деятельности в подразделении правоохранительной системы. Проанализированы понятие саморегуляции, её содержание и функции. Саморегуляция рассмотрена как профессионально важное качество личности.

Ключевые слова: личность, профессионально важные качества, саморегуляция, самоконтроль, саморегуляция деятельности, саморегуляция негативных психических состояний.

POTAPOVA S. M., ZEMLYANSKAYA E. V. SELF-REGULATION AS PROFESSIONALLY IMPORTANT QUALITY OF A POLICE OFFICER

The psychological aspects of the police officers' activity at the modern stage of the development of the society are highlighted. It is emphasized that the professional activities of the officers in a law enforcement unit has its own characteristics that require not only professional competency, but also some personal qualities, which guarantee the effectiveness of the professional activities.

Self-regulation is considered as professionally important quality that guarantees the success of professional activity; in difficult, extreme conditions of performing official tasks it is of great importance.

The main functions of self-regulation and self-control within the activity are:

- 1) address or retention of processes, actions and deeds;
- 2) switching mental activity;
- 3) the acceleration or deceleration of mental activity;
- 4) increase or decrease of the activity;
- 5) coordination of intentions;
- 6) control over the activities by the way of comparing its program with the ongoing actions;
- 7) coordination of actions.

In managing the mental states the functions of self-regulation and self-control are as follows: 1) awareness of the content and level of own emotions; 2) self-assessment of physical and mental resources; 3) reflection of the causes of a certain emotional state; 4) overcoming negative state by using willpower; 5) use of measures of psychological discharge.

It is concluded that internal reserves of a man that provide him the relative freedom from the circumstances and the possibility of updating even in the most difficult conditions are revealed in the process of self-regulation. An obligatory requirement for effectiveness of the personnel's actions is its thorough psychological preparation.

Keywords: personality, professional important qualities, self-regulation, self-control, self-regulation of the activity, self-regulation of negative mental states.

УДК 37.091.313:159.9:005.336.2-056.87:351.741(477)

О. М. СМІРНОВА,

*кандидат психологічних наук,
доцент кафедри психології та педагогіки
Одеського державного університету внутрішніх справ*

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

З'ясовано основні підходи до розуміння понять «комунікативна компетентність» та «інтерактивні технології навчання». На основі значної кількості науково-публіцистичних джерел визначено поняття інтерактивних технологій навчання та їх значення в процесі розвитку комунікативної компетентності майбутніх фахівців Національної поліції України.

Ключові слова: комунікативна компетентність, інтерактивні технології навчання, майбутні фахівці Національної поліції України, правоохоронна сфера.

Smirnova, O.M. (2015), "The use of interactive teaching technologies in the process of the development of communicative competence of future specialists of the National Police of Ukraine" ["Vykorystannia interaktyvnykh tekhnolohii navchannia v protsesi rozvytku komunikatyvnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv Natsionalnoi politsii Ukrainy"], *Pravo i Bezpeka*, No. 3, pp. 154–160.

Постановка проблеми. Сучасна соціально-економічна і політична обстановка в українському суспільстві та процес інтеграції країни у світове співтовариство вимагають нових підходів до підготовки майбутніх фахівців Національної поліції України, здатних успішно працювати в постійно мінливих умовах. Сучасне суспільство висуває до працівників правоохоронної системи все більш високі вимоги. Життя в епоху науково-технічного прогресу стає все різноманітніше і складніше, і кардинальні зміни, що відбуваються, закономірно висувають необхідність модернізації всієї системи освіти, зокрема професійної освіти майбутніх фахівців Національної поліції.

Сьогодні від співробітників Національної поліції України вимагають не шаблонних, звичних дій, а рухливості, гнучкості мислення, швидкої орієнтації та адаптації до нових умов, творчого підходу до вирішення великих і малих проблем. Підготовка майбутніх фахівців Національної поліції України, таким чином, ставить основним своїм завданням створення умов для формування особистості, здатної активно діяти, критично мислити, самостійно здобувати необхідні знання; особистості, здатної до подальшого саморозвитку, самоосвіти, взаємодії і співробітництва; особистості творчої та активної, здатної до ефективної комунікації. Саме ці здібності визнаються ключовими у сучасному суспільстві, при чому не тільки українському. Дослідження зарубіжних психологів та соціологів показали, що найбільш «запитуваними» здібностями в сучасному світі є здатність до саморозвитку і співробітництва, почуття особистої відповідальності, здатність до критики і прийняття рішення в процесі діалогу, до комунікації з різними верствами населення. Тому при застосуванні інтерактивних методів навчання особливу увагу необхідно приділяти розвитку не лише інтелектуальних, а й комунікативних здібностей курсантів.

Мета цієї статті – на основі аналізу вітчизняних і зарубіжних наукових, науково-публіцистичних джерел дослідити та визначити сутність, зміст та значення інтерактивних технологій навчання в процесі розвитку комунікативної компетентності майбутніх фахівців Національної поліції України.

Виклад основного матеріалу. Сучасна юридична освіта, спадкоємно втілюючи кращі

традиції світового досвіду на основі пріоритету загальнолюдських цінностей, синтезу екологічності та гуманізму, безперервної загальнодоступної освіти вільної особистості, антропоцентричності, гармонійності розвитку, покликана забезпечити високий освітній рівень майбутніх фахівців національної поліції, що є запорукою гідного місця України в європейському співтоваристві.

Тенденція впровадження у процес навчання та підготовки майбутніх фахівців Національної поліції України інноваційних інтерактивних технологій, що виявляється останнім часом, стала прогресивним кроком у переході від репродуктивного до активного способу здійснення освіти, який передбачає організацію самостійної діяльності курсантів та їх взаємодію з викладачем на основі партнерських відносин.

Професійну компетентність фахівця можна визначити як єдність теоретичної та практичної готовності та здатності особистості здійснювати професійну діяльність. Це поняття розкривається через сукупність професійних умінь, реалізація яких забезпечує відповідний їм рівень результативності діяльності фахівця в процесі вирішення професійних завдань [1, с. 13].

Як показує аналіз, майже в усіх підходах до визначення поняття, змісту та структури професійної компетенції до однієї з ключових дослідники відносять комунікативну компетенцію [2, с. 44–55; 3, с. 103; 4, с. 23; 5, с. 62; 6, с. 104]. І це не випадково, оскільки різноманіття проявів сучасної дійсності, потреба в постійній адаптації до нових умов життя і нових технологій сучасного суспільства, різнобічна взаємодія з різними верствами населення та різного роду партнерами, розуміння нових форм відносин, що складаються між людьми, пошук консенсусів для вирішення різного роду проблем – все це вимагає від особистості фахівця правоохоронної сфери мудрої і гнучкої поведінки, високої функціональної, професійної, інформаційної та, насамперед, комунікативної грамотності.

Отже, майбутній фахівець Національної поліції України повинен володіти комунікативною компетенцією, щоб через покращення міжособистісних відносин забезпечувати спільну продуктивну діяльність, використовуючи конструктивні стратегії компромісу та співпраці. Наприклад, численні дослідження з ділового спілкування [7–23], свідчать, що успіх

управлінської праці на 80–85 % залежить від комунікативного потенціалу керівника і лише на 15–20 % – від рівня його професійної підготовки.

Деякі дослідники, розглядаючи комунікативну компетенцію, визначають її як регулюючу всю систему відносин людини до природного і соціального світу, а також до самого себе як синтезу обох світів [9, с. 23]. Оскільки ми вважаємо такий підхід надзвичайно широким, сформулюємо своє робоче розуміння терміна «комунікативна компетенція». Для цього звернемося до аналізу наукової літератури, який свідчить, що у вітчизняній психології, соціології, психолінгвістиці та соціолінгвістиці спілкування вважається базовою категорією, яка має три взаємопов'язані сторони:

- комунікативну (передача і отримання інформації);
- інтерактивну (обмін не тільки вербальними та невербальними засобами, а й діями, тобто взаємодія);
- перцептивну (сприйняття один одного партнерами у спілкуванні та встановлення на цій основі взаєморозуміння) [12–16].

Орієнтуючись на такий підхід, при аналізі категорій «компетентність» і «компетенція» визначимо комунікативну компетенцію як цілісну систему, що включає в себе низку структурних компонентів, має власну організацію і володіє інтегративними властивостями цілого, яке не зводиться до властивостей окремих частин.

До необхідних комунікативних умінь майбутнього фахівця Національної поліції України, на нашу думку, слід віднести лінгвістичний, інтерактивний та перцептивний блоки.

Лінгвістичний блок – це вміння орієнтуватися в комунікативній ситуації, у змісті проблеми спілкування. Сюди, на нашу думку, слід віднести уміння: логічно і чітко будувати висловлювання, ставити запитання і відповідати на них, слухати і чути партнера у спілкуванні, використовувати та інтерпретувати невербальні засоби спілкування.

Однією зі складових комунікативної компетенції майбутніх фахівців Національної поліції України є інтерактивний блок, спрямований на забезпечення взаємодії спілкування. Основними компонентами цього процесу є самі поліцейські, їх взаємозв'язок, вплив один на одного, що впливає звідси, і взаємодія, суттю якої є ухвалення рішення з певної проблеми і організація дій з його реалізації.

В інтерактивному блоці комунікативної компетенції працівників Національної поліції в Україні (уміння знаходити і ухвалювати спіль-

ні рішення) ми, на підставі аналізу психолого-педагогічної літератури, виділяємо такі пріоритетні для нашого дослідження уміння: аргументувати свою точку зору і працювати з аргументами партнера; володіти технологіями генерування ідей; ставити здійснимі, реальні цілі; організовувати роботу інших; розробляти об'єктивні критерії для аналізу ситуації, проблеми; приймати та аналізувати помилки; ухвалювати практичні, ефективні та єдині з партнером у спілкуванні рішення.

До перцептивного блоку комунікативної компетенції працівників Національної поліції України (уміння вступати в контакт з партнером) слід віднести уміння: діагностувати партнера у спілкуванні і вибирати адекватні засоби поведінки; розуміти і приймати індивідуальні особливості партнера у спілкуванні; розвиток атракції (уміння подобатися); розвиток стресостійкості та емоційної культури.

Сформованість основних знань і умінь усіх трьох блоків комунікативної компетенції майбутнього працівника поліції є, на нашу думку, показником його розвитку. Неefективна реалізація хоча б одного з них робить спілкування неконструктивним [17; 18].

Виходячи з цього, *комунікативну компетенцію майбутнього фахівця Національної поліції України пропонуємо розуміти як синтонічну модель («syntonos» у перекладі з грецької означає «бути в гармонії»), яка обумовлює адекватне спілкування і в структуру якої входять взаємопов'язані і взаємообумовлені блоки: лінгвістичний, інтерактивний і перцептивний.*

Варто зазначити, що деякі зарубіжні психологи і зараз вважають, що комунікація властива будь-якій особистості спочатку, потрібно лише не заважати їй вільно самовиражатися [19, с. 49]. Однак практика показує, що такого «невтручання» мало: не всі можуть знайти дорогу до ефективної комунікації і надовго зберегти дієву комунікативну активність, досягти рівня професійної комунікативної компетентності. Виявляється (і психолого-педагогічна практика доводить це), якщо підібрати відповідні методи, продумати всю технологію навчання майбутніх фахівців правоохоронної сфери, підібрати завдання, які сприятимуть розвитку комунікативних здібностей, то курсанти показують кращі результати міжособистої комунікації, ніж колеги, які не проходили навчання [20, с. 105].

Розвиток комунікативних здібностей майбутніх фахівців Національної поліції України буде ефективним лише в тому разі, коли він буде являти собою цілеспрямований безперервний процес, у ході якого вирішується низка

приватних психолого-педагогічних завдань, спрямованих на досягнення кінцевої мети. Для цього необхідна технологізація освітнього процесу, що передбачає спеціальне конструювання навчального тексту, дидактичного матеріалу, методичних рекомендацій до його використання, типів навчального діалогу, форм контролю за особистісним розвитком особистості майбутнього фахівця національної поліції в ході оволодіння знаннями.

У зв'язку з цим нас цікавлять технології навчання, спрямовані на розвиток комунікативного потенціалу майбутнього фахівця поліції, щоб засобами свого предмета надати кожному індивіду можливість повністю розкрити свої задатки, розвинути комунікативні здібності та самореалізуватися як особистість. З усього різноманіття сучасних методів навчання нашу увагу привернули інтерактивні технології навчання (від англ. *Interactive learning* – інтерактивне навчання).

Слово *інтерактив* дійшло до нас з англійської мови від слова *взаємодіяти* – *interact*, де *inten* – взаємний, *act* – діяти. Інтерактивне навчання – це, насамперед, діалогове навчання, під час якого здійснюється освоєння досвіду курсантом (стихийне або спеціально організоване) на базі взаємодії з чим-небудь (наприклад, комп'ютером) або ким-небудь (людиною, учителем) [19, с. 48].

На думку Р. М. Абдулова, інтерактивні засоби навчання – це засоби навчання, використання яких забезпечує діалог між учасниками навчального процесу і технічними засобами навчання в режимі реального часу [19, с. 9].

У своєму дисертаційному дослідженні «Інтерактивна педагогічна технологія як фактор підвищення рівня учнів» С. М. Уїткін наголошує, що під інтерактивністю насамперед слід розуміти принцип побудови і функціонування комп'ютерної техніки і технологій, педагогічних програмних засобів у режимі діалогу. Інтерактивна педагогічна технологія, реалізуючи технологічні принципи навчання, об'єднує інтерактивність комп'ютерних засобів з інтерактивністю організації педагогічного процесу, де базовим концептуальним положенням визначено навчання на їх основі – опосередковане комп'ютерними телекомунікаціями спілкування [22, с. 4].

У психолого-педагогічній літературі розглядається інноваційне навчання як процес і результат навчальної діяльності, яка стимулює потребу вносити зміни в існуюче середовище [23, с. 3].

Інноваційне навчання забезпечується не застосуванням окремих методів навчання, а по-

в'язане з переглядом процесу надбання знань і умінь, розробкою принципово нового стилю навчання, комплексу освітніх технологій, що спирається на ефективну взаємодію викладача і курсанта, які навчаються один в одного.

Виділяють три типи інноваційних підходів до освітніх технологій:

– *радикальні*: наприклад, спроба перебудови всього процесу навчання, що відбувається в освіті, на основі комп'ютерної технології;

– *комбінаторні*: з'єднання раніше відомих елементів у нове (новий метод навчання як незвичайне поєднання відомих прийомів і способів);

– *модифікуючі (вдосконалюючі)*: поліпшення, доповнення наявної методики навчання без істотної її зміни.

У сучасній зарубіжній педагогіці, як показує аналіз наукової літератури, виділяють кілька видів діяльності, з якими пов'язується розробка інноваційних моделей навчання:

– пошуки по лінії репродуктивного навчання, конкретно-дидактична база якого пов'язана з розвитком програмованого навчання;

– пошуки по лінії дослідного навчання, у межах якого навчальний процес будується як пошук пізнавально-прикладних, практичних відомостей (нових інструментальних знань про способи діяльності);

– модель навчальної дискусії, до характерних рис якої відносяться: ознайомлення кожного учасника з тими відомостями, які є в інших, заохочення різних підходів до одного й того ж предмета обговорення; співіснування з обговорюваних питань різних незбіжних точок зору, які не співпадають; можливість критикувати і відкидати будь-яку з висловлюваних думок; спонукання учасників до пошуку групової угоди у вигляді загального рішення;

– організація навчання на основі ігрової моделі, що передбачає включення у навчальний процес імітаційного та рольового моделювання.

Технології третьої і четвертої моделей тісно між собою пов'язані, будуються на організації внутрішньогрупової і міжгрупової взаємодії.

Якщо на підставі проведеного аналізу наукової літератури [1; 24] під інтерактивними технологіями ми розуміємо процес, що базується на системі правил організації взаємодії курсантів з викладачем і між собою, забезпечує педагогічно ефективне пізнавальне спілкування і створення ситуації успіху в навчальній діяльності, то стосовно теми нашого дослідження технології третьої і четвертої моделі навчання є, на наш погляд, найбільш актуальними для нашого дослідження інноваціями. Ми обґрунтовуємо це тим, що основною ознакою аналізованих

інтерактивних технологій навчання є організація взаємодії курсантів між собою і з викладачем, насамперед в ігровій формі, а також переважання активної діяльності курсантів з вивчення і засвоєння нових знань, що сприяє поліпшенню запам'ятовування матеріалу, його ідентифікації і подальшій цілеспрямованій практичній реалізації. Це можна підтвердити результатами дослідження Х. Е. Майхнера, який відзначав, що людина при пасивному сприйнятті запам'ятовує 10 % прочитаного, 20 % почутого, 30 % побаченого і 50 % побаченого і почутого, а при активному сприйнятті зберігає в пам'яті 80 % того, що говорила сама і 90 % того, що робила або створювала самостійно [25, с. 52].

Говорячи про сутність інтерактивних технологій навчання майбутніх фахівців Національної поліції України, слід наголосити на можливій наявності в цих технологіях одночасно декількох функцій: навчальної (засвоєння змісту освіти, розвиток загальнонавчальних умінь і навичок), виховної (підвищення навичок колективної роботи, об'єднання колективу учнів), комунікативної (розвиток умінь спілкуватися, встановлення емоційних контактів), розважальної (вчення із захопленням), релаксаційної (створення сприятливої атмосфери на заняттях, зняття емоційної напруги), психотехнічних (формування навичок підготовки фізіологічного стану для більш ефективної діяльності) [26, с. 55]. Таким чином, інтерактивним технологіям притаманні навчальні, виховні, розвиваючі (які включають в себе комунікативні і психотехнічні) і релаксаційні функції, які можуть реалізуватися одночасно.

Дослідники у сфері освіти зазначають, що в термінології, яка використовується для позначення освітньої діяльності, на сьогодні все частіше замість терміна «навчання» зустрічається термін «вчення» [27; 28].

Використання цього терміна в широкому соціальному, а не тільки в психолого-дидактичному, контексті підкреслює нові соціальні ролі майбутнього фахівця Національної поліції України відносно світу інформації: «вчення на власному досвіді», «навчання в різних життєвих і професійних ситуаціях» тощо. Допомогти вирішити означені проблеми (хоча б частково) можна, використовуючи інноваційні навчальні технології, насамперед інтерактивні. Це пов'язано головним чином з тим, що в інтерактивних технологіях навчання основна увага приділяється практичному відпрацюванню переданих професійних знань і умінь.

Самостійно майбутній фахівець Національної поліції України може збагатитися тільки

теоретичними знаннями, які ніколи не будуть працювати, якщо їх не «обкатати» на практиці. Інтерактивні технології якраз і передбачають колективне практичне відпрацювання умінь, навичок і знань, де можливе також коригування помилкових дій. Крім того, інтерактивні технології – це свого роду емоційний струс, який дозволяє майбутньому фахівцю правоохоронних органів вийти за межі звичних для нього ролей та стереотипів, що сприяє розвитку і зміні його свідомості та поведінки, в нашому випадку – комунікативної.

На відміну від традиційних форм навчання використання інтерактивних технологій є одним з основних засобів розвитку продуктивного мислення майбутніх фахівців Національної поліції України, дозволяючи не просто відтворити засвоєні знання, а творчо використати їх, тбо акцент у процесі навчання з питання «чому?» зміщується на питання «як?». Воно спрямоване, насамперед, на вирішення проблем, а не лише на їх дослідження. Крім того, інтерактивні технології дозволяють майбутнім фахівцям Національної поліції України вже у навчальних аудиторіях здобувати професійні навички, розвивати професійно важливі особистісні якості, так як припускають залучення до вирішення проблем, максимально наближених до майбутньої правоохоронної діяльності. При цьому надзвичайно важливо, що оцінюються не тільки показані знання та вміння, а й творча самостійність, професійно-етичний аспект комунікативної компетенції.

Висновки. Отже, під інтерактивними технологіями навчання в процесі розвитку комунікативної компетентності майбутніх фахівців Національної поліції України ми розуміємо процес, заснований на системі правил організації взаємодії курсантів із викладачем і між собою, які забезпечують педагогічно ефективне пізнавальне спілкування і створення ситуації успіху в навчальній діяльності. Провівши аналіз можливостей інтерактивних технологій щодо розвитку комунікативної компетенції, можемо об'єднати їх у чотири групи: тренажерні, дослідницькі, креативні, імітаційно-модельові.

Інтерактивні технології є одним із найбільш перспективних і ефективних шляхів удосконалення процесу організації навчання, який заснований на принципах проблемності та моделювання, що різнить його від традиційних методів вузівського навчання. Це пов'язано з тим, що застосування інтерактивних технологій у реальній практиці навчання дає викладачеві більше можливостей навчати взаємодії, колективному прийняттю рішень, формувати

особистісні та ділові вміння та навички, зокрема, розвивати комунікативну компетенцію, оскільки інтерактивні технології навчання носять діалоговий характер, припускають співробітництво викладача та курсантів, що вимагає знання не тільки мовних, а й соціальних норм

поведінки, сприяють прояву емпатії, толерантності, взаєморозуміння, основна увага в процесі навчання приділяється практичному використанню отримуваних знань і умінь у комунікативних ситуаціях, максимально наближених до реальних.

Список використаних джерел

1. Винокурова М. И. Педагогический потенциал интерактивных технологий обучения как фактор развития коммуникативной компетенции студентов : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Винокурова Марина Ильинична. – Иркутск, 2007. – 196 с.
2. Энциклопедия профессионального образования : в 3 т. Т. 1 / под ред. С. Я. Батышева. – М. : АГО, 1999. – 302 с.
3. Беликов В. И. Социоллингвистика : учеб. для вузов / В. И. Беликов. – М. : Рос. гос. гуманист. ун-т, 2001. – 439 с.
4. Звегинцев В. А. Предложение и его отношение к языку и речи / В. А. Звегинцев. – М. : МГУ, 1976. – 307 с.
5. Каменская О. Л. Текст и коммуникация : учеб. пособие для ин-тов и фак. иностр. яз. / О. Л. Каменская. – М. : Высш. шк., 1990. – 152 с.
6. Крысин Л. П. Социоллингвистические аспекты изучения современного русского языка / Л. П. Крысин. – М. : Наука, 1989. – 188 с.
7. Карнеги Д. Как выработать уверенность в себе и влиять на людей, выступая публично / Д. Карнеги ; пер. с англ. – М. : Прогресс, 1989. – 288 с.
8. Кузин Ф. А. Культура делового общения : практ. пособие для бизнесменов / Ф. А. Кузин. – М. : Ось-89, 1996. – 240 с.
9. Курбатов В. И. Стратегия делового успеха : учеб. пособие / В. И. Курбатов. – Ростов н/Д : Феникс, 1995. – 416 с.
10. Барко В. І. Психологічна діагностика управлінських здібностей керівників органів внутрішніх справ / В. І. Барко, П. В. Макаренко // Право і Безпека. – 2012. – № 2 (44). – С. 209–214.
11. Емельянов Ю. Н. Активные методы психологической подготовки руководителей и специалистов : учеб. пособие / Ю. Н. Емельянов. – Л. : ИПК РР СП, 1984. – 97 с.
12. Андреева Г. М. Социальная психология / Г. М. Андреева. – М. : Изд-во МГУ, 1980. – 416 с.
13. Григорович Л. А. Педагогика и психология : учеб. пособие / Л. А. Григорович, Т. Д. Марцинковская. – М. : Гардарики, 2001. – 480 с.
14. Панфилова А. П. Деловая коммуникация в профессиональной деятельности : учеб. пособие / А. П. Панфилова. – СПб. : Знание ; СПбИВЭСЭП, 1999. – 496 с.
15. Парыгин Б. Д. Научно-техническая революция и личность. Социально-психологические проблемы / Б. Д. Парыгин. – М. : Политиздат, 1978. – 240 с.
16. Самыгин С. И. Психология управления: учеб. пособие / С. И. Самыгин, Л. Д. Столяренко. – Ростов н/Д : Феникс, 1997. – 512 с.
17. Андреева Г. М. Социальная психология / Г. М. Андреева. – М. : Изд-во МГУ, 1980. – 416 с.
18. Парыгин Б. Д. Основы социально-психологической теории / Б. Д. Парыгин. – М. : Мысль, 1971. – 203 с.
19. Еримбетова С. Использование интерактивных (диалоговых) технологий обучения в процессе творческого саморазвития личности учащихся / С. Еримбетова, А. Маджуга, Б. Ахметжан // Alma Mater : Вестник высшей школы. – 2003. – № 11. – С. 48–52.
20. Смирнова О. М. Психологічні умови забезпечення гендерної рівності в діяльності органів внутрішніх справ України : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.06 / Смирнова Ольга Михайлівна. – Харків, 2015. – 215 с.
21. Абдулов Р. М. Использование интерактивных средств в процессе развития исследовательских умений учащихся : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Абдулов Рашид Миниахметович. – Екатеринбург, 2013. – 24 с.
22. Уткин С. М. Интерактивная педагогическая технология как фактор повышения уровня обученности учащихся : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Уткин Сергей Михайлович. – СПб., 2000. – 205 с.
23. Романова Л. О. Формирование у студентов творческого отношения к усвоению профессиональных знаний : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Романова Лада Олеговна. – М., 1993. – 22 с.
24. Пешня И. С. Интерактивные технологии обучения как средство развития профессиональной компетентности курсанта военизированного вуза : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Пешня Инна Сергеевна. – Иркутск, 2005. – 192 с.
25. Майхнер Х. Е. Корпоративные тренинги / Х. Е. Майхнер. – М. : Юнити, 2002. – 354 с.
26. Жебровская О. О. Игровой комплекс / О. О. Жебровская // Психология и педагогика. – 1996. – № 6. – С. 52–55.
27. Сухобская Г. С. Проблема творческой деятельности педагога и его профессионализма / Г. С. Сухобская, Е. А. Соколовская // Информационный бюллетень. – № 11. Проблемы непрерывного образования: педагогические кадры. – СПб. : СПбИ-ОВ РАО, 1998. – С. 6–10.

28. Тонконогая Е. П. Образование взрослых: поиск новой стратегии / Е. П. Тонконогая // Новые знания. – 1997. – № 4. – С. 13–15.

Надійшла до редколегії 27.10.2015

СМИРНОВА О. М. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНТЕРАКТИВНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ОБУЧЕНИЯ В ПРОЦЕССЕ РАЗВИТИЯ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ НАЦИОНАЛЬНОЙ ПОЛИЦИИ УКРАИНЫ

Установлены основные подходы к пониманию понятий «коммуникативная компетентность» и «интерактивные технологии обучения». На основе значительного количества научно-публицистических источников определены понятие интерактивных технологий обучения и их значение в процессе развития коммуникативной компетентности будущих специалистов Национальной полиции Украины.

Ключевые слова: коммуникативная компетентность, интерактивные технологии обучения, будущие специалисты Национальной полиции Украины, правоохранительная сфера.

SMIRNOVA O. M. THE USE OF INTERACTIVE TEACHING TECHNOLOGIES IN THE PROCESS OF THE DEVELOPMENT OF COMMUNICATIVE COMPETENCE OF FUTURE SPECIALISTS OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE

The objective of the article is to study and determine the nature, content and significance of interactive teaching technologies in the process of the development of communicative competence of future specialists of the National Police of Ukraine.

The main approaches to understanding the concepts of «communicative competence» and «interactive teaching technologies» are determined in the process of the research. Based on the significant amount of scientific and journalistic sources the author has also defined the concept of interactive teaching technologies and their importance in the development of communicative competence of future specialists of the National Police of Ukraine.

Communicative competence of future specialists of the National Police in Ukraine is considered as syntonic model, which causes adequate communication and its structure includes interrelated components: linguistic, interactive and perceptive. Under interactive teaching technologies in the process of the development of communicative competence of future specialists of the National Police of Ukraine the author has offered to understand the process based on a system of rules for the organization of interaction of cadets with the teacher and between each other, which provide a pedagogically effective cognitive communication and creation of a situation of success within educational activity.

Keywords: communicative competence, interactive teaching technologies, future specialists of the National Police of Ukraine, law enforcement sphere.

УДК 159.9:351.743(477)

Л. П. ЧЕПІГА,

кандидат психологічних наук,

доцент кафедри соціології та психології

факультету права та масових комунікацій

Харківського національного університету внутрішніх справ

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ГОТОВНОСТІ ДО РИЗИКУ ТА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЯК ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВИХ ЯКОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ ОХОРОННИКІВ У ПРИВАТНИХ ОХОРОННИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

Встановлено, що охоронники приватних охоронних організацій (далі – ПОО) характеризуються тим же рівнем прагнення до ризику, що і люди, чия професійна діяльність не пов'язана з екстремальними ситуаціями. Однак структура взаємозв'язків готовності до ризику та відповідальності у охоронників та співробітників ПОО, які не пов'язані з охоронною діяльністю, суттєво відрізняється та свідчить, що готовність до ризику охоронників ПОО обумовлена глибоким та цілісним уявленням про відповідальність, розумінням її суті. Результати дослідження можуть бути використані при проведенні професійного відбору та психокорекційної роботи в приватних охоронних організаціях.

Ключові слова: професійно важливі риси особистості, охоронна діяльність, готовність до ризику, відповідальність, приватна охоронна організація.